

Ki a tudós?

MÚZEUMOK, A TUDOMÁNY ÉS NEMZETI IDENTITÁS BÁZISAI

MUSEUMS ARE THE BASES OF SCIENCE AND NATIONAL IDENTITY

Novák László Ferenc

DSc

novaklf47@gmail.com

A tudományos élet szerteágazó, melynek virágoztatása, gyümölcsöztetése szakmailag jól felkészült, hivatásában elkötelezett kutatókra hárul. Az érdemi tudományos munka intézményi háttér nélkül szinte lehetetlen. Különösen nagy jelentőséggel bír maga a Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemek kutató közössége, de tulajdonképpen a levéltárak és a múzeumok is rendíthetetlen oszlopát alkotják a nemzeti tudományosságnak. A levéltár a magyar nemzet évezredes történetének dokumentumtárháza. A múzeum a levéltárnál szélesebb körű tevékenységével ugyancsak rendkívül jelentős tudományos intézmény. A humán és természettudományok sokasága ötvöződik működésében, s ebből is következően, a múzeum a szakemberek sokaságával bírhat. Ezért is a múzeum jelentőségét emelem ki, hangsúlyozom.

A múzeum eredeti rendeltetése történeti múltunk írásos és tárgyi emlékeinek kutatása, gyűjtése, feldolgozása. A régész, történész, irodalomtörténész, művészettörténész, etnográfus, és más tudományos szakági muzeológus tevékenységi körébe tartozó munka.

A tudományos munka múzeumi kiadványokban, könyvekben, tanulmányokban jelenik meg a tudományosság számára, de ugyanakkor látványos részét jelentik a komplex, gyűjteményes és tematikus szakkiallítások, s nem utolsósorban a tudományos konferenciák, ahol a szakmuzeológusok – és más tudományos intézmények munkatársai – számot adhatnak végzett munkájukról, közzétehetik kutatási eredményeiket.

Egy szűkebb régió intézményei (falu-, táj-, emlékmúzeumok) valóságos kisebb Nemzeti Múzeumok, amelyek a tudományszakok csokorban tartásával őrzik és mutatják be, hirdetik a kultúra sajátosságait. Gondoljunk csupán azokra a kisebb múzeumokra, melyeknek kutató muzeológusai dokumentálják, őrzik a tárgyi valóságot, a régészettől a történettudományon, néprajzon, alkalmasint geográfián át a képzőművészetig. Nemzeti identitásunkat erősítik Debrecen, Nyíregyháza,

Miskolc, Szeged, Pécs, Szombathely, Zalaegerszeg, Győr, Székesfehérvár, Békéscsaba, Szolnok, Eger, Salgótarján-Balassagyarmat múzeumai mellett többek között a Jászság (jászberényi Jász Múzeum), Nagykunság (a karcagi Györffy István Nagykun Múzeum, túrkevei Finta Múzeum), Kiskunság (kiskunhalasi Thorma János Múzeum, kiskunfélegyházi Kiskun Múzeum) múzeumai, de fontosságát kiemelve a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeum, a nagycenki Széchenyi Kastélymúzeum, a ceglédi Kossuth Múzeum, a nagykőrösi Arany János Múzeum. Ez utóbbi nemzetünk három kiváló nagysága, Széchenyi István, Kossuth Lajos és a halhatatlan költő, Arany János kultuszát őrzi és ápolja.

A vidéki múzeumi központok szervesen csatlakoznak a fővárosi országos nagymúzeumokhoz, amelyek között kiemelkedő a Magyar Nemzeti Múzeum komplex tudományos gyűjteményeivel, a Néprajzi Múzeum, a nemzetünk gerincét alkotó parasztság kultúrájának tárgyi és írásos emlékeivel, az azonos tevékenységű szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum, amely tájegységenként mutatja be hazánk népének történeti valóságát, néprajzi jellegzetességeit, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, amely a magyar agrárium agrártörténeti tárgyi és adatbázisa, a Petőfi Irodalmi Múzeum, az Iparművészeti és a Szépművészeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria, a Természettudományi Múzeum.

A múzeumi intézmények – bátran mondhatjuk – kivétel nélkül nemzeti történelmünk, kultúránk, identitásunk adatbázisai, amelyek gondozása, gyarapítása nem nélkülözheti a tudományos alaposságot, s ez a szakmuzeológusokra hárul. Az egyetemi diploma csupán jogosítványt biztosít arra, hogy birtokosa valóban a tudomány kiemelkedő szakemberévé váljon. A múzeumot tudományos intézményként erősíti az is, hogy a szakember a múzeum gazdag gyűjteményei által biztosított lehetőségekkel élve elméleti kutatásokat is végezzen. Mindezek által nem csupán lokális szinten, de az egyetemes tudományosság magaslataiban is maradandó munkája fémjelzi működését.

Végigtekintve a múzeumok másfél évszázados históriáján, a különböző tudománysszakok képviselői között számos kiemelkedő egyéniséget találunk. Régészeket, történészeket, irodalom- és művészettörténészeket, etnográfusokat, geográfusokat, akik a nemzeti tudományunk, kultúránk megalapozói, meghatározó egyéniségei voltak, és munkásságuk ma is irányadó.

A múzeum tehát alapvetően tudományos intézmény, amelynek szellemi fundamentumát képezik a különböző tudománysszakok művelői, a muzeológusok. Közülük kiemelkednek azok, akik munkásságukkal a tudományok meghatározói lehetnek és lehetnek. Ők tudósok, akik a Magyar Tudományos Akadémia és az egyetemek tudományos fokozatai (DSc, CSc, PhD) birtokában nem csupán diplomát mondhatnak magukénak, de a tudományos minősítés megalapozottságát kutatómunkájuk, szintézisalkotásuk képezi és bizonyítja. Mindezt jól dokumentálja és reprezentálja a Magyar Tudományos Művek Tára.